

A zseb és gyomor egy évvel ezelőtt és ma

(A Világ tudóstírójától.) Az elmélet szerint van híg pénz és van sűrű pénz. Minél hígabb a pénz, annál nehezebben tud a lakosság közötti szétfolyni és nehezebb a javak megszerzése, viszont minél sűrűbb a pénz, annál több jut belőle az embereknek és többet termelhetnek és többet szerezhetnek meg a termelt javakból. A teória szerint 1923-ban és 1924 elején, tehát addig, amíg a bankóprésnek Walkó Lajos, az akkori pénzügyminiszter, megállást nem parancsolt, Magyarországon minden csecsemőnek el kellett volna pusztulni, mert a híg pénzből annyi sem jutott volna az anyáknak, amennyiből tejet vásárolhattak volna gyermekeik számára. És ötnegyed esztendővel ezelőtt mégis mit láttunk? A sokat ócsárolt inflációs korszakban mintha az emberek kevesebb gonddal rótták volna Pest uccáit és kisebb volt azoknak száma, akik a lapok hirdetési rovatát tanulmányozták és kerestek állásokat. Pedig a pénz akkor kétségkívül nagyon is híg volt és minden teória ellenére is szétfolyt az országban és jutott a bankoknak, jutott az iparnak, jutott a kereskedelemnek és jutott mindenkinek.

Körülbelül ötnegyed esztendő óta folyik nálunk a szanálás, elvégezték a valuta stabilizálását és most már mindaz, ami az állampénzügyekben és a magángazdaságban

történik, közgazdaságilag értelmezve a pénz sűrűsítésének folyamata, vagyis a tőkék erősmérvű konzerválása. Ennek a határozott célnak szolgálatában áll elsősorban a Magyar Nemzeti Bank, hasonló irányú törekvés jut kifejezésre a pénzügyintézetek hitelpolitikájában, amikor a velük szemben megnyilvánuló igényeket alapos cenzura alá veszik és a pénz sűrűsítését támogatják az iparvállalatok és a kereskedők, az előbbieket azzal, hogy az alkalmazott gépek teljesítőképességét, illetve a termelt javak mennyiségét igyekeznek összehangba hozni a fogyasztással, az utóbbiak pedig óvakodnak vevőikről fogyasztóképességét túlhaladó raktárkészletek fölhalmozásától. Manapság a kereskedő sem rendel több árut, mint amennyit egy-egy szezonban, vagy 3—6 hónap, helyesebben az általa esetleg igénybevevett hitelek futamideje alatt el tud adni, mert ha ennek ellenkezőjét teszi, az árkrízis miatt üzlete minden biztonsággal el fog pusztulni, vagy tehermentes ingó vagyona jelentős értékcsökkenést szenved. De a pénz sűrűsítésének folyamatát siettetni a közönség is, mely különösen az új pénzegységről szóló javaslat letárgyalása óta lépten-nyomon takarékoskossági hajlamáról tesz tanúbizonyságot és minden életmegtörvényszerűségében igyekszik igényeit leszorítani.

Budapesti nagykereskedelmi árak

Időpont	PéNZ százalék	Buza (tízszáz- vidéki)	Bor hl.	Sertés- zsír ¹ kg.	Cukor ² kg.	Szén ³ mm.	Fa		Rud- vas ⁴ kg.	Finom posztó ⁵ méter	Tégla ⁵ (kis- és nagy- mértől) ezer db	Magyar Hitel részvény 1 darab
		mm.					köbméter					
1924 jan.	34—39	162.000	1.250	16.171	9.000	18.900	370.000	480.000	1.800	250.000	230.000 ⁶ 300.000	560.000 ⁶
1924 jún.	34—39	268.750	5.000	36.258	17.700	46.000	740.000	870.000	3.500	290.000	640.000 830.000	520.000 ⁶
1925 jan.	20—24	626.250	10.000	37.523	13.240	34.000	820.000	880.000	4.300	235.000	Ugyanaz mint 1925 jún. - ban de árenged mennyel	520.000 ⁶
1925 jún.	15—20	365.000	6.500	34.200	14.480	28.000	760.000	780.000	4.000	235.000		350.000 ⁶
1925 nov.	10—13 ^{1/2}	360.000	7.000	30.000	14.300	26.000	750.000	950.000	4.000	215.000		303.000 ⁷
Drágább %-ban	—	35	40	—	—	—	1·1	10·8	11	—	—	—
Olcsóbb %-ban	288	—	—	12	13	56	—	—	—	13	10—20	63

¹ Kicsinyben a vásárcsarnoki jegyzés szerint. — ² A cukorgyárak központi eladási iródjának jegyzése — Házartási szén az salgótarjáni bányára. — ³ A Ríma belföldi ára. — ⁴ A téglakartel egységára. — ⁵ Ultimórfolyamok. — ⁶ 1925 november 22-es kurzus.

New Yorktól Budapestig mindenki pénzt konzervál

Túlhaladott álláspont volna, ha azt állítanák, hogy csak Magyarországon takarékoskodnak. Ettől a mozgalomtól nem tagadható el az internacionális vonatkozás, sőt kizárólag nemzetközi mozgalom, melynek gyökerei behálózák az egész földkerekséget. A háború alatt mindenütt több pénzt nyomtak és az infláció nyomán az óriási arányokban megnövekedett elsőrangú mobilis tőke részvényekben, vállalatokban, földben és egyéb ingatlanokban talált elhelyezkedést. A Federal Reserve Bank of New York, a Bank of England és a többi, a nemzetközi piacokon szerepet játszó jegybankok a háborús pénz- és hitelpolitikát most felszámolják, igyekeznek a bankjegyforgalmat csökkenteni és a hitelkamatot leszorítani. Ennek a politikának a nyomán indult meg a pénz konzerválásának erőteljes folyamata. Az amerikai gyapot- és vaspiacon, valamint a newyorki tőzsdén bekövetkezett nagyarányú árzuhanás ennek a következménye és ma már alig akad termelési ág, amely jelentős árszállításokkal ne védekezne a pénz konzerválásával szemben.

A készpénztökek utáni hajszája — mert hisz az emberek fetise ma nem az áru, a ház, a föld, vagy a részvény, hanem a készpénz — az áruérték erőteljes zuhanásában jelentkezik. Ha figyelemmel kísérvük a külföldi és belföldi nagykereskedelmi árakat, szembeötlök az a jelentős áresés, ami a nemzetközi áru piacon ebben az évben bekövetkezett. Erre találó példát szolgáltatnak a nagykereskedelmi indexszámok, melyek napról napra csökkennek, kivéve azokat az országokat (Franciaországot és Olaszországot), ahol a valuta még stabilizálatlan és így az áruértéknél erősebb hullámozás mutatkozik. Németországban az áruk eszerint 1925 január havában voltak a legdrágábbak (indexszám 138.2) és azóta az árak, átmeneti emelkedésektől eltekintve, gyengülnek és ma az indexszám körülbelül 123. Feltűnően nagy áresés állapítható meg Angliában, ahol a nagykereskedelmi index még 181 volt, szeptemberben már 167.9 és valószínű, hogy az október—novemberi index ennél is alacsonyabb számot fog mutatni. Franciaország és Olaszország adatait egyelőre el kell hanyagolni, mert a francia frankban és lírában erős spekuláció folyik és a stabilizálatlan valuta az árakat érthetően erősen befolyásolja. Lényeges áresés látható Svájcban, Hollandiában és Csehszlovákiában, ahol nem egészen egy esztendő leforgása alatt az árszökkenés 4—7 százalékot tesz ki. Az amerikai indexszámok 1925 szeptemberig lényeg-

esebb változást nem szenvedtek, de bizonyos, hogy az ottani áru- és értékpiacon október—november hónapokban történt események az indextáblázaton is alapos korrektúrákat fognak végezni és Bradstreet legközelebb már a számok eséséről fog jelentést tenni.

Öt hónap alatt tíz-tizenöt százalékos áresés

A nemzetközi pénz- és hitelpolitika természetesen a magyarországi nagykereskedelmi árakat sem hagyja érintetlenül. A Világ egyik számában írtuk meg, hogy nálunk a nagykereskedelmi indexszám október havában 3.1 százalékkal csökkent és az apadás a

— Sügd meg, mit reggeliztél?
— Talán kávét, csokoládét?
— Dehogy. Anyukám minden reggel egy csésze tejet ad és 2 kávéskanál OVOMALTINE-t tölt bele.
— Ettől van oly szép proszpozsgás, kerek arcom, ettől nővök, fejlődöm és erősödöm.

OVOMALTINE

Táplál-
erősítőkizlat.

Az OVOMALTINE azokat a legfontosabb tápanyagokat foglalja magában, amelyekre a szervezetnek a szövetek felépítésére, energiakifejtésre, hőtermelésre van szüksége és ezenkívül nagy mennyiségben tartalmazza az élet fenntartásához nélkülözhetetlen vitamint.

Egy doboz ára K 37.400.— és K 64.600.— forgalmi adóval együtt. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban, fűszer- és csemegekisüzletekben. Magyarországon gyártja, mintát és ismertetést ingyen küld a

Dr. WANDER
gyógyszer- és tápszergyár rt.
Budapest, 100. postahivatal.

külföldi arányokat is túlhaladja. Az ipar és kereskedelem Magyarországon fokozottabban érzi a pénz konzerválásának hatásait, mert itt nemcsak a külföldön bekövetkezett és szakadatlanul tartó olcsóbbodással kell számolni, de azzal a ténnyel is, hogy Magyarországon sem az ipar, legkevésbé a kereskedelem és természetesen a fogyasztóközönség sem rendelkezik megfelelő tőkeerővel és *nincs meg az ellenállóképességük.* Ha Angliában az árak két százalékkal esnek, nálunk az esés biztosan 3—4 százalékot tesz ki, mert az árutulajdonos nem rendelkezik saját tőkével és ha az árut nem dobja ki gyakran a piacra, az *igénybevert hitel-tőkéből kell neki fizetni az árun elszervedett veszteségeket is.* Az ipar és kereskedelem gyenge ellentállóképességét növelik a közterhek és a közönség vásárlóképességének abszolút hiánya. Ezért nagy megfontolást kell tanúsítani az állampénzügyek és a magángazdaság vezetőinek az ország szanálása dolgában, mert ötpercentes jegybank-kamat, 200.000 koronás Magyar Hitel-részvény, 150.000 koronás finom posztó és 5000 koronás borár még nem jelenti az ország újjászervezését, ha a magyar korona, illetve az elkövetkező pengő vásárlóképességét is állandósítják és az ország lakossága a legsü-

rőbb pengővel sem tudja megvásárolni a 12 pengős posztót, vagy a 16 pengős Magyar Hitel-részvényt. Az utolsó ötnegyed év alatt a budapesti nagykereskedelmi árakban is jelentős változás következett be. Összeállításunk szerint az 1925 június havában érvényben volt árakkal szemben egy-két cikk ma lényegesen drágább. Így a búza ára 268.750 korona volt, ma 360.000 korona, míg a fogyasztásra földolgozott bor 5000 korona helyett ma 7000 koronába kerül. A Magyar Nemzeti Bank föllállítása óta percentageális a sertésszír 12, a cukor 13, a szén 56, a finom posztó 13, a pénz 288 százalékkal, míg a Magyar Hitel-részvény 63 százalékkal olcsóbbodott, viszont a búza 77, a bor 40, a fa 1.1, illetve 10.8, a rúdvas pedig 11 százalékkal drágult. *1925 június óta úgyszólván minden belföldön termelhető drucikk ára csökkent* és az apadás átlag 10—15 százalékot tesz ki. Az árleszállítás természetesen szorosan összefügg a külföld versenyével és a fogyasztás összezsugorodásával. A közönség vásárlóképessége, úgy látszik, még ezzel a tekintélyes árzuhanással sem tud lépést tartani és a kereskedők üzletei és az iparvállalatok kevésbé igazolják a sűrű pénzről terjesztett elmélet helytállóságát.

Zsoldos Géza.

Nagykereskedelmi Index-számok

Időpont	Németország (Stat. Reichsamt)	Anglia (The Economist)	U. S. of A. (Bradstreet)	Franciaország (Stat. Génér.)	Olaszország (Bacchi)	Svájc (N. Züricher Zeitung)	Hollandia (Közp. stat. hivatal)	Csehszlovákia (Hivatatos)	Svédország (Handelsstatning)	Dánia (Finans-tidende)	Japán (Bank of Japan)
1924 I.	117.3	176	143	505	571	183	156	974	152	223	211
1924 VI.	115.9	171	133	475	571	173	151	968	149	220	199
1925 I.	138.2	181	151	525	657	170	160	1045	164	234	214
1925 VI.	133.8	165.04	150.4	554	682.6	161	153	998	158	206	200
1925 VII.	134.8	168.6	154.6	569	707.2	159.6	155	1009	159	189	198
1925 VIII.	131.7	168.8	152.9	570	30.7	159.4	153	992	160	168	193
1925 IX.	125.9	167.9	153.6	567	730.8	159.2	155	996	154	163	?
1925 X.	123.7	164.1	—	—	720.8	—	—	—	—	—	—